

השאלות שלא נשאלו ושלא ניתנה עליהן תשובה

71 שאלות

ממשלת ישראל פעלה השבוע בזריזות וביעילות כדי לקבור בשקט את מרשת הוצאתם להורג של שני חוטפי האוטובוס בקו 300 - כמו שנקברו החוטפים עצמם.

ההתרגשות הראשונה שפשטה בקרב ישראלים הגונים, הורדמה על-ידי מינוי ועדת-חקירה - ועדה שבראשה הועמד אלוף (מיל) הידוע בדיעותיו הימניות-הקיצוניות, ושמונתה מטעם שר-הביטחון, שהוא עצמו אחד החשודים העיקריים בפרשה.

דוח הוועדה הושהה במשך חודש, ומורסם רק שישה שבועות אחרי הפרשה, אחרי שהתעניינות הציבור הישראלי והעולמי בעניין כבר שככה.

הדוח עצמו הוא מלאכת-מחשבת של טישטוש. אין הוא מנסה להכחיש את העובדה המרכזית, שאי-אפשר עוד להכחישה: ששני חוטפים נלכדו חיים ונרצחו לאחר-מכן. אך הוא המציא גירסה שנועדה לשכך את המצפון הלאומי, באשר הרצח תואר כמעשה כמעט-לגיטימי, כמעט-בלתי-נמנע, שלא היה אלא חריגה קטנה בסדרת-קרב. כתוצאה מכך לא היה צורך לאסור את האשם או האשמים ברצח, ולערוך לו/להם מישפט נוסח כמריקאסם. השטר הגדול של הרצח מורט לכמה פרטות של "חריגות",

והדבר הוטל על מוסדות-חקירה שונים, מתוך תיקווה שאלה יגללו את הדברים עד שהעניין יישכח. לכל היותר יסתיים בסוף בכמה מישפטים זעירים.

כמעט כל כלי-התיקשורת שיתפו פעולה עם מזימה זו - אם מפני שעורכיהם שותפים בליבם לדיעה שצריכים לרצוח את "המחבלים", אם מתוך פטרויזם מסולף, האומר שאסור לגויים לדעת. בראש המגמה הזאת עמדו, כמובן, כלי-התיקשורת הממלכתיים, ובמיוחד הטלוויזיה, שבראשה עומדים עכשיו אנשי גוש-אמונים וגרועים מהם (ראה יומן אישי).

האופוזיציה הרישמית שיתפה אף היא פעולה עם המגמה הזאת, אם מתוך הסכמה אילמת, אם מתוך חשש שמא כל עמדה אחרת תזיק לה בבחירות. מבחינה זו אין הבדל ניכר בין ניצים ויונים. היה ויכוח קלוש על מירסום חלקים מסויימים של הדוח - אך איש לא העז לבטא את האמת הפשוטה שהדוח עצמו פסול מעיקרו.

שלוש עכשיו" לא השמיעה אף מילה אחת בכל הפרשה - אף שיש לפרשה זו השלכות מחרידות, העלולות לשנות את צביונם של כוחות-הביטחון.

המצב הזה מטיל אור מחריד על המצב שאליו הידרדרה המדינה, עד כדי סיכון יסודות החברה הישראלית וצה"ל.

העולם הזה" הרים את קולו כבר למחרת הרצח, ותרם תרומה מכרעת לחיסול קשר-ההשתקה. עם מירסום הדוח של ועדת-זורע, בשבוע שעבר, מירסם העולם הזה" ניתוח של משה ארנס: הטישטוש והשקר".

העולם הזה" תבע מן הרגע הראשון למנות ועדת-חקירה ממלכתית, על פי חוק ועדות-החקירה. חוק זה מחייב את הממשלה להחליט במיקרים כאלה על הקמת ועדת-חקירה. אחרי קבלת החלטה זו, מוטלת הרכבת הוועדה עצמה על נשיא בית-המישפט העליון, בראש הוועדה צריך לעמוד שופט בכיר.

הנסיגון הוכיח כי זוהי הדרך היחידה במדינת-ישראל שבה עשויה האמת להתגלות בפרשות חמורות כאלה, כאשר יש לממשלה עניין חיוני בהעלמתה.

העולם הזה" עומד על תביעתו זו גם עתה. אך ביודעו כי אין כל סיכוי שממשלת-שמיר תינעה לדרישה זו, החלטנו לנסח ולמרוסם כמה מן השאלות, שהיה על הוועדה למצוא להן תשובות - אילו הוקמה.

רוב השאלות האלה עונות, למעשה, לעצמן. מערכת העולם הזה"

שאלות לדאש

המטה הכללי

● האם אתה נכחת במקום האירוע משעות הערב ועד אחרי גמר הפעולה?
● האם אתה סיקדת על הפעולה לשיחרור בני-העירוב, וממילא היית אחראי גם לשלב הטיפול בחוטפים ובחטופים אחרי תום ההסתערות?

● אם מסרת את הפיקוד למישהו אחר, שלב כלשהו - למי מסרת את הפיקוד, ומתי?

● מי היה האחראי במקום האירוע בשעה שגרצחו שני החוטפים?

● אילו הוראות נתת לפני ההסתערות לכוחות לגבי הטיפול בחוטפים?

■ ■ ■

● האם הודיע לך הדרג המדיני, בפירוש או במרומז, בכתב או בעל-פה, שקיימת מעתה החלטה להרוג את כל "המחבלים", הנופלים בידי כוחות הביטחון כשהם חיים?

● אם קיבלת הוראה כזאת - מה עשית כדי להעמיד את הדרג המדיני על כך שזוהי פקודה בלתי-חוקית, אשר לפי חוקי-ישראל אסור לחייל לבצע אותה?

● אם לא קיבלת הוראה עקרונית כזאת, האם הבינות בצורה אחרת שזוהי המדיניות?

● בשיחותיך עם שר-הביטחון כמקום-האירוע באותו לילה, האם נתן לך להבין שזוהי המדיניות?

● מה עשית כדי לוודא, במהלך אותו לילה ולקראת ההסתערות, שברור לכוחות שיש לקחת בשבי את החוטפים אם הם נכנעים ואינם מגלים התנגדות?

■ ■ ■

● מתי נודע לך כי שני החוטפים נהרגו, למרות שנלכדו חיים?

● מי מסר לך על כך? מה עשית כדי לברר בו במקום מה בדיוק קרה, ומה היו תוצאות הביורור הזה?

● האם סביך להניח כי

שעה קלה לפני הירצחם - מה עשית כדי לחקור את האנשים האלה בו ביום וכדי להסיק מסקנות?

● איך הגיעו כוחות-הביטחון כבר בשעה 6.00 בבוקר אל מישפחות ארבעת החוטפים ועצרו את הגברים - פחות משעה אחרי שנלכדו שני החוטפים החיים?

● אם בוצע פשע בנוכחותך ובתחום-אחריותך, ואם היווה הדבר גם הפרת-מישמעת חמורה ביותר, ואם היה מעורב בכך אישית קצין

● ואם הרב נודע לך כמה דקות אחרי שזה קרה, ואם הרב היה בניגוד לרצונך - האם יש הסבר בלשון להתנהגותך, מלבד אמונתך שהמעשה בוצע על פי הוראות הממשלה ובהתאם למדיניות?

● מכיוון שתמונות הצלמים - שפותרו תוך שעות ספורות - הוכיחו בעליל מי היו הקצינים, החיילים ואנשי-השב"כ שהובילו את החוטפים

תצלום "מעריב"

זהו התצלום שצילם שמואל (שמוליק) רחמני, צלם מעריב, בתצלום מופיע אחד החוטפים, סובחי אבו-ג'מאע, רחמני סיפר: חכייתי במרחק מסויים מן האוטובוס, כאשר שמעתי את יריות ההשתלטות על האוטובוס התחלתי לרוץ לכיוון, כל מה שרציתי היה לצלם כיצד מוציאים את הניצולים מן האוטובוס. אני רצתי מכיוון דרום, על גבי מסי הרכבת. מיתאום הבחנתי בחיילים המובילים מישהו. היה לי ברור שזה אחד המחבלים. הם גררו אותו לכיוון השדה החשוך, בעוד שאת שאר הניצולים הו-בילו לכיוון אחר לגמרי. הוא הלך על רגליו, כשמשני ידיו אווזים בו חיילים. אני זוכר שאפילו היססתי לרוע אם לצלם אותו או לא. מכיוון שלא רציתי לבזבז זמן יקר ורציתי להגיע במהירות לאו-טובוס, בכל זאת לחצתי על ה-מצלמה והמשכתי לרוץ. הבחור נראה לי בריא לחלוטין, אך מבוהל מאוד. ברגע שהבזיק הפלש שלי, צעק עלי הקצין

הבכיר, רחמני צילם את החוטף והמשך הלאה. אחרי שנגמר האירוע, נסע רחמני למערכת למתח את הסרטיים. מאוחר יותר באותו היום נודע לו מיתאום מן הרדיו כי כל ארבעת החוטפים נהרגו. הדבר הדליק אצלו אור אדום והוא הימנה מייד את תשומת ליבם של עורכי. מעריב" לתמונה שבר-שוח. התמונה נשלחה לצנזורה (במוצאי השבת), אך נפסלה למירסום. במשך אותו השבוע שלח מעריב" כתב, עם התמונה של רחמני, אל בתיים של הני-צולים מן האוטובוס, כדי שאלה

שאלות לתאיר זורע

● מרוע היתה ררושה לוועדה שבראשותך תקופה כה ארוכה - קרוב לחודש - כדי לברוק אירועים שאירעו במשך כמה דקות, ואשר כל הנוכחים בהם היו אנשים בתפקיד, שקל לזהותם ולאחרם?

● מרוע לא הוזמנו עדי-ראייה, אשר עדותם יכלה להטיל אור על אשר התרחש?

● כמיוחד - מרוע לא הוזמנה ענת סרגוסטי, שצילמה את החוטף סובחי אבו-ג'מאע ומלוויו דקות מעטות לפני הירצחו?

● מרוע לא התבקשה ענת סרגוסטי לזהות את האנשים המופיעים בתצלומיה.

● האם יש קשר בין אייזמנת סרגוסטי ובין העובדה שהיא חברת מערכת העולם הזה", ושעל בן היה סביר להניח כי לא תסכים להעלים עובדות ולתמוך בגירסה נובת כדי לחסות על הרוצחים ושולחיהם?

● האם אייזמנת ענת סרגוסטי אינה מטילה אור על כל מגמת החקירה, שיטתה ומידת מהימנותה? מרוע המציאה הוועדה את